

Hyvinvointialueiden ohjausosasto

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmä

Tausta ja valmisteluryhmän asettaminen

Hyvinvointialueesta annetun lain 15.1 §:n mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän lain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Valtioneuvosto on tehnyt 6.6.2024 päätöksen hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2025. Päätöksen mukaan Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta vuodelle 2025.

Hyvinvointialueesta annetun lain 15.3 §:n mukaan valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Valtioneuvosto on päättänyt Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamisesta 28.11.2024. Muutettu vuoden 2025 lainanottovaltuus on 53 840 000 euroa.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue on jättänyt valtiovarainministeriölle hakemuksen lainanottovaltuuden muuttamisesta vuodelle 2025 toistamiseen 20.5.2025.

Lain mukaan valtiovarainministeriö asettaa lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmistelua varten valmisteluryhmän, johon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö sekä asianomainen hyvinvointialue nimeävät edustajansa. Valmisteluryhmän tehtävänä on arvioida lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä, tarvittavan lainanottovaltuuden suuruutta sekä hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja. Arviointi

perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.

Valtiovarainministeriö asetti 28.5.2025 Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmän. Valmisteluryhmän puheenjohtajana toimi finanssineuvos Antto Korhonen valtiovarainministeriöstä ja jäsenenä neuvotteleva virkamies Mikko Meuronen sosiaali- ja terveysministeriöstä, erityisasiantuntija Laura Honkonen sisäministeriöstä sekä talousjohtaja Anu Helin Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelta. Valmisteluryhmän toimikausi oli 28.5. - 30.6.2025.

Työryhmä kokoontui toimikautensa aikana yhden kerran.

Asiantuntijoina valmisteluryhmän kuultavina olivat Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen talouspäällikkö Heli Hämeenniemi ja kiinteistöpäällikkö Teuvo Ristilä.

Lainanottovaltuuden muuttamisen edellytykset

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusta koskevan lainsäädännön eduskuntakäsittelyssä tarkennettiin hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä hallituksen esitykseen (HE 241/2020 vp) verrattuna. Perustuslakivaliokunta painotti perusoikeuksien toteuttamisvelvoitteeseen kuuluvaa valtion vastuuta huolehtia siitä, että hyvinvointialueilla on käytännön edellytykset suoriutua tehtävistään, ja totesi, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan oli syytä täydentää sääntelyä palvelutarpeiden edellyttämien investointien — laajasti ymmärrettynä — turvaamiseksi hyvinvointialueilla (PeVL 17/2021 vp). Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdotti lausunnon johdosta kiireellisyysedellytyksen poistamista. Valiokunta totesi mietinnössään (StVM 16/2021 vp), että tämän poiston myötä valtioneuvoston tulee muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta aina, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamista koskevan hakemuksen mukaan hyvinvointialueella on vuodelle 2025 uusia tarkentuneita ja välttämättömiä investointitarpeita sekä jo myös karsiintuneita investointeja.

Uudet investoinnit on käsiteltävä lainanottovaltuuden muuttamista valmistevan valmisteluryhmän toimesta, niiden välttämättömyydestä varmistuttava, ja ne on huomioitava uudessa valtioneuvoston päätöksessä lainanottovaltuuden muuttamiseksi. Näin ollen pelkkä investointisuunnitelman muuttaminen ei tässä tapauksessa riitä.

Syksyllä 2024 Etelä-Pohjanmaan lainanottovaltuuden muutosta valmistelleen valmisteluryhmän työskentelyn aikana investointisuunnitelmasta poistettiin

Isonkyrön paloasema investointeja vastaavista sopimuksista silloin voimassa olleen ohjeistuksen mukaisesti, että toistaiseksi voimassa olevia 12 kuukauden irtisanomisajalla olevia sopimuksia ei tarvitse investointisuunnitelmassa esittää. Uuden investointioppaan (3.2.2025) mukaan nämä tulee suunnitelmaan sisällyttää, jos sitoutuminen tosiasiallisesti on pidempi. Paloaseman kyseessä ollessa sitoutuminen on pidempi, joten tämä on huomioitu investointisuunnitelman muutoksessa aluevaltuuston päätöksellä 31.3.2025. Paloaseman investointia vastaavan sopimuksen kokonaisarvo on 2 milj. euroa (koko tosiasiallisen sitoutumisen osalta). Arvosta 0,5 miljoonaa euroa kohdentuu ensihoitoon ja on siten huomioitu sosiaali- ja terveydenhuollon investoinneissa.

Muutetussa talousarviossa hyvinvointialue on lisäksi karsinut soten osasuunnitelmassa olevia laiteinvestointeja 3,68 milj. eurolla ja ict-investointeja 0,82 milj. eurolla.

Lisäksi Alajärvelle suunnitellun vammaisten asumispalveluyksikön laajuus on UTV2-ohjelman laatimisen yhteydessä tarkentunut. Lisävaltuuden tarve tältä osin olisi 0,9 milj. euroa.

Nettovaikutus lainanottovaltuuteen on:

- laiteinvestointien karsinta -3,68 milj. euroa
- ict-investointien karsinta- 0,82 milj. euroa
- Isonkyrön paloasema +2,0 milj. euroa (josta 0,5 milj. € ensihoitoa)
- Alajärven vammaisten asumispalveluyksikkö +0,9 milj. euroa
- Yhteensä -1,6 milj. euroa

Valmisteluryhmä toteaa, että Isonkyrön paloasema ja Alajärven vammaisten asumispalveluyksikön tarkentunut laajuus ovat lainsäädännössä tarkoitetulla tavalla välttämättömiä investointeja.

Tarkentunut lainanottovaltuuden tarve vuodelle 2025:

1 000 €	Pysyvät vastaavat	Investointeja vastaavat sopimukset
Rakennukset	6 488	31 445
Sosiaali- ja terveystoimi	4 690	27 675
Pelastustoimi	1 798	3 770
Laite- ja kalustohankinnat	7 377	
Sosiaali- ja terveystoimi	6 352	
Pelastustoimi	1 025	
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	4 913	
Sosiaali- ja terveystoimi	4 913	
Pelastustoimi		

Muut investoinnit	2 380	
Sosiaali- ja terveystoimi	2 380	
Pelastustoimi		
Investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset yhteensä	21 158	31 445
Kokonaismäärä	52 603	

Välttämättömien investointien ennakoitu rahallinen arvo perustuu hyvinvointialueen esittämään arvioon. Valmisteluryhmällä ei ole edellytyksiä arvioida kaikkien yksittäisten investointien välttämättömyyttä, minkä vuoksi lainanottovaltuuden muuttamiselle esitetään välttämättömyyden arviointiin ja investointien toteuttamisajankohtaan liittyvää ehtoa. Valmisteluryhmä katsoo, että hyvinvointialueen tulee arvioida ennen näiden investointien toteuttamista niiden välttämättömyyttä sekä ajoitusta.

Tarvittavan lainanottovaltuuden suuruus

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen investointitarve investointeja vastaavat sopimukset mukaan lukien vuodelle 2025 on 52,603 miljoonaa euroa. Investointien rahoittamiseen arvioidaan olevan käytettävissä kehittämis- ja vakiinnuttamisrahoitusta n. 0,3 miljoonaa euroa ja muita tukia 0,1 miljoonaa euroa eli yhteensä 0,4 miljoonaa euroa. Tällöin tarvittavan valtuuden määrä on 52,203 miljoonaa euroa.

Välttämättömiä investointeja tai investointeja vastaavia sopimuksia ei ole hyvinvointialueen mukaan mahdollista kattaa tulorahoituksella, rahavaroilla, avustuksilla tai omaisuuden luovutustuloilla.

Valmisteluryhmä esittää, että Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuus vuodelle 2025 olisi 52 203 000 euroa, missä on vähennystä edelliseen muutospäätökseen 1 637 000 euroa.

Hyvinvointialueelle asetettavat ehdot

Valmisteluryhmä esittää, että lainanottovaltuuden muuttamiselle asetetaan seuraavat ehdot:

- Lainanottovaltuutta on mahdollista käyttää ainoastaan investointeihin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin, jotka ovat hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytetyjen palvelujen turvaamiseksi. Hyvinvointialueen tulee varmistaa ennen investointien ja investointeja vastaavien sopimusten toteuttamista niiden laissa edellytetty välttämättömyys

sekä se, että investointitarvetta ei voida kattaa muulla tavoin kuten pitkäaikaisen lainan sijaan rahavaroilla, avustuksilla, hankerahoituksella tai muulla rahoituksella.

Muita näkökulmia

Hyvinvointialueen tulee toimittaa päivitetty investointisuunnitelma sosiaali- ja terveysministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle hyvinvointialueista annetun lain 16 § mukaisesti hyväksyttäväksi.

Hyvinvointialueesta annetun lain 123 §:n mukaan valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos hyvinvointialueen lainanottovaltuutta muutetaan.

Helsingissä 6.6.2025

Antto Korhonen

Mikko Meuronen

Laura Honkonen

Anu Helin